

A csontvázlány, avagy utazás befelé, egyre mélyebben, önmagunkhoz

Benedikty Tamás: A helytállás csöndje, Masszi Kiadó, Budapest, 2009

Benedikty Tamás nagy kalandor. Ha mellé állunk és elindulunk vele azon az úton, amelyet *A helytállás csöndje* című könyvével bejár, akkor mi is olyan szellemi kalandokban részesülhetünk, amilyenekben az utóbbi időben csak igen ritkán. Ebben a posztmodern vagy milyen világban is, amikor a nagynak mondott (inkább: hazudott) írók össze-vissza hordanak hetet-havat, amikor a szöveg, a novella, a regény, az esszé csak önmagáért létezik, meg persze a busás tiszteletdíjért, amit ezeknek a nagynak mondott és nagyot mondó íróknak fizetnek a szövegeikért, igazi élményt jelent Benediktyvel kalandozni a Krisztus előtti Kínától napjaink virtuális valóságáig.

Benedikty-Horváth Tamás 1940-ben született Szegeden. 1956-ban harmadikos gimnazistaként aktívan részt vesz a forradalmi tüntetéseken. 1965 őszén a JATE jogi karának hallgatóját összeesküvés kezdeményezéséért, majd államellenes izgatásért letartóztatják. Az ok: egy többpártrendszeren alapuló, polgári demokratikus alkotmánytervezet vázlata. 1967-ben szabadul, ezután folyamatosan zaklatják és ellenőrzik, emiatt szülővárosából először Nyíregyházára, majd 1976-ban Budapestre költözik. Tanulmányait 1971-ben fejezi be. Volt kirakatrendező, öntödei és segédmunkás, ügyvédjelölt, újságíró. 1991-től szabadfoglalkozású. 1990-ben a Történelmi Igazságtétel Bizottság sajtótitkára, több '56-os témájú dokumentumfilm ötletadója, szerkesztője, riportere, írója. 1999 óta, halott corvinista barátja előtt tisztelegve, Benedikty Tamás néven publikál.

Művei: (Horváth Tamás néven) Szamurájok (regény, 1989), A láthatatlan fészek (regény, 1990), Szállj le, édes szekér! (versprózák és novellák, 1992), Szuvenír (regény, 1999, 2006), Majdnem boldogan (versek, 2006).

Benedikty Tamás huszonöt esszéjét olvashatjuk arról, hogy ő hogyan látta világunkat az elmúlt bő harminc évben. Szerinte, világlátása, világfelfogása szerint hogyan alakult a világ, s vele együtt a történelem, az utóbbi két évezredben. Mert: „A lepörgött

időt úgy hívjuk: történelem. Csak rajtunk múlik, hogy úgy tekintünk-e rá, mint letűnt nemzeti dicsőségünk és katasztrófákkal teli hanyatlásunk foglatára, vagy inkább úgy, mint valami örökké »fenntartható fejlődés«-re, ahogy a globalizmus divatos, ám bukácsló tantételével hirdeti. Netán kellő cinizmussal fanyalgó nézőivé is válhatunk a világ színpadán játszó kutyakomédiának, melynek a cselekménye alig, csupán a szereposztása változik...” (A könyv hátsó borítójáról).

A „történelmi lecke” fölmondását Benedikty Csin Si Huang-ti-vel, a Mennyei Sárkánnyal, a kínai birodalom egyesítőjével és az ő agyagkatonáival kezdi (Csontok, katonák, 1988). Az akkor – 1988-ban –, Budapesten kiállított kínai agyagszobrok kifejezőereje, művészi megformálásának csodálata és a szobrok rejtélyének megfejtése helyett Benedikty ezeknél sokkal fontosabb dolgokról szól, nevezetesen a mindenkori diktátorokról és a diktátorok áldozatairól. A Birodalomalapító, ez a paranoiás zseni sok mindent tudott „a hadviselésről, a közigazgatás megszervezéséről, a pénzügyekről, a filozófusok szemforgatásáról, megreformálta az írást és a naptárt, és bizonyos volt benne, hogy a történelem vele kezdődik.” (8. o.) Fölépíttette a Nagy Falat, hogy országát megvédhesse, és biztonságban tudhassa – s mindeközben milliószámra pusztultak el az emberek! Bármennyire is nagy gondolkodó volt, hiszen mégiscsak olyan birodalmat alapított, amellyel kétezer év után is, mi több: napjainkban méginkább számolni kell, azt azonban nem tudta, nem érezte, mint ahogyan zsarnoki utódai közül oly sokan sem, „hogy csupán a könyveket lehet máglyán elégetni, de a gondolatokat soha. Vagy hogy a költőket nem érdemes kiirtani, mert a mártíromság úgyis glóriát növeszt a homlokuk köré, s aztán titokban mindenki a verseiket mormolja.” (8-9. o.) Szinte a tökélyig fejlesztette besúgórendszerét, a hivatalnokoknak, rendőröknek teljhatalmat adott, az adókat az egekig emelte, és a száműzetést kényszermunkával párosította. A birodalma a rettegés birodalma volt, és ret-

tegett maga a császár is. És mivel minden diktátor az örökkévalóságba tart, Csin Si Huang-ti az örök életet biztosító csodaszer kutatása mellett hatalmas síremléket építtetett magának, amelyen mintegy hétszázötvenezer szerencsétlen pária dolgozott. A monumentális mű soha nem készült el egészen, mert (a sors micsoda fintora!) a Mennyei Sárkány, az Első Felséges Úr egy félrenyelt szőlőszemtől megfulladt! És ahogy az már lenni szokott: a császár halálhíre lángba borította a birodalmat, a lázadók fölgyújtották a császári palotát és a síremléket is, de az utókor szerencséjére, a Csin Si Huang-ti örök álmát vigyázó embernyi agyagkatonák és életnagyságú lovaik, fölszerelései közül azért jó néhány a rejtett sírkamrákban és alagutakban megmaradt. Benedikty részvéte, és természetesen a miénk is azonban azoké a szerencsétlen millióké, akiknek a csontja a katonák csizmái alatt évezredek óta ropog. (És azt már e jegyzet írója teszi hozzá: korunk vörös és barna diktátorainak sírjából évszázadok múltán még csak egy kicsiny agyagkatonna sem fog előkerülni, nemhogy egy egész hadsereg...)

Benedikty könyvének második írása, az 1981 augusztusában megjelent Hunor népe. Azért fontos a dátum, mert a krónika, amit Benedikty bemutat, a Tárih-i Üngürüsz, azaz a Magyarok Története meglehetősen viharos múlttal bír. Az ősgesta minden bizonnyal 906-907 körül keletkezett, s a valószínűleg rovásírással íródott művet latinra fordították István király idejében, mivel szent királyunk parancsba adta, meg kell semmisíteni minden olyan emléket, ami a pogány időkre emlékeztetne – így az ősi szövegek egyetlen fennmaradási esélyét a latin nyelv – az egyház nyelve – biztosította. Székesfehérvár 1543-as ostromakor az ismételt megsemmisítendő könyvek közül Mahmúd Terdzsüman, Szulejmán szultán tolmácsa és íródeákja, valamint későbbi bizalmasa, a krónikát megmenti, Törökországba magával viszi, és lefordítja törökre az üngürüszök, vagyis Hunor népének történetét a kezdetektől a mohácsi vészig. A Mahmúd, a tolmács által írt krónikát 1860-ban Vámbéry Ármin találta meg Isztambulban, Magyarországra hozta, de nem volt róla jó véleménnyel. Átadta Budenz Józsefnek, az MTA osztrák elkötelezettségű professzorának, aki a művet zároltatta. Egy évszázad múltán Blaskovics József (1910-1990), a prágai egyetem turkológus professzora 1971-ben kezdte el a krónika fordítását, amelynek első, csonkított kiadása 1982-ben je-

lent meg a Magvető Könyvkiadónál úgy, hogy ezt a kiadást is meg szeretne volna akadályozni az MTA és a kommunista művelődéspolitikai! Illyés Gyula és a Magyar Írószövetség támogatása, valamint Geönczeöl Gyula és Grandpierre K. Endre kitartó küzdelme, és természetesen a fordító, Blaskovics József kiváló munkája eredményezhette csak a könyv megjelenését.

A mű azért váltott ki ekkora ellenérzést, mert ebben beigazolódik László Gyula kettőshonfoglalás-elmélete, valamint följegyzések vannak a hármashonfoglalásról is. Terdzsüman művében végig az üngürüszökről beszél, vagyis Hunor népéről, tehát azokról, akik Hunortól származnak, s nem említi külön-külön az avarokat, a hunokat és a magyarokat. A gestában benne van a csodaszarvas-monda két változata, valamint az is, hogy „Hunor népe már Attila előtt elfoglalta Pannóniát, méghozzá egy Kattar nevű vezér vezetésével”. (17. o.) Kattar halála után a bégek választották meg Attilát vezérükké, mert úgy vélték: „...az volna jó, ha egy közülünk való előkelő nemest ültetnék a trónra, mert akkor nem kellene félni, hogy elveszítjük ezt az országot.” (17. o.) Terdzsüman elmondja, Attila halála után az üngürüszök újabb hulláma érkezett Pannóniába, s az ott élő emberek az ő nyelvüket, vagyis a magyar nyelvet beszélték. „...aztán újra megjelenik Hunor népének egy Szkítiában lakó ága: Álmoséknak a Pannóniában élő rokonok üzenték meg, hogy jöjjenek utánuk. A krónika leírja, hogyan választották meg Álmost, majd Árpádot, s hogyan jöttek be honfoglaló őseink, és foglalták el a Duna-Tisza közét, majd egész Magyarországot.” (17. o.)

Majd három évtizeddel az Új Tükörben megjelent Benedikty-írás után még mindig vannak olyanok, akik idegesen kapják föl fejüket ezek hallatán, vagy gondoljunk csak a gyermekeink történelemkönyvében leírtakra, a valós, vagy vélt Petőfi-csontok körüli vitákra – amit, ugye, egyetlen DNS-vizsgálattal el lehetne dönteni, gondoljunk azokra, akik még mindig váltig bizonygatják elméletük helyességét, miszerint földrajzi neveink túlnyomó többsége szláv (!) eredetű...

A Hunor népében leírt gondolatok folytatásaként olvasható Benedikty következő esszéje, a Világszínpad – magyar változat. A 2005-ös keltezésű írásában a szerző a napjainkban zajló kozmopolita énközpontúságból és a 2004. december 5-ei népszavazástól ki- és elindulva, a magyar történelmet

három szakaszra osztja: a honfoglalástól Mohácsig zajlott az első felvonás, ami azóta történt, az a második, és a harmadik, „...az azóta azótája: a rövid utójáték 1990-től”. (26. o.)

Benedikty tényekkel alátámasztva, a történelmi eseményeket elemezve mutat rá arra, „hogya a mi nomád eredetű, idegenekhez páratlanul toleráns, nemes lelkű népünk hol, mikor és hogyan tévesztett utat”, és arra is, miszerint „Mohácsnál nincs »meghatározottabb« pillanata a magyar történelemnek. A cezúrák cezúrája. Minden Mohács megszüli a maga Trianonját, és minden Trianon méhéből kibukik előbb-utóbb egy újabb Mohács”. (26. o.)

Könyvének első fejezetét Benedikty Hamvas Béla naplóbejegyzésével zárja: „A Nyugattól elzárkózni! Kelet nem fogadhat be és mi sem asszimilálódhatunk – marad saját szegénységünk.”

„Ami nem jelent se többet, se kevesebbet, mint hogy csak befelé utazhatunk, egyre mélyebben, önmagunkhoz” (54. o.) – ez viszont már Benedikty zárszava *A helytállás csöndje* című esszéjéből.

A csontvázlány című második fejezet ötvenhatos írásokat tartalmaz, szám szerint hatot, azaz: a hatodik, a Párhuzamos ötvenhatok párhuzamosan szól 1956-ról és 1456-ról, a törökök felett aratott fényes nándorfehérvári győzelemről, amely akkor Európát mentette meg a „mozlim veszedelem”-től. És hogy mi következik mindebből? Benedikty ezt mondja: „Pontosan 500 évvel később, 1956 mentette meg a világot a kommunista ideológiától. Cserébe végképp magunkra maradtunk. Eltelt 33 év, hogy aztán lelkiileg, szellemileg kiherélve, elárulva, önsorsrontó világ bajnokként kerüljön ki a magyarság a rendszer-változtatásnak hazudott legújabb összeomlásból.” (126. o.)

Magunkra maradtunk, elárulva és elárulva, mint 1956-ban a halálra ítélték, a megkínzottak, az ártatlanul bebörtönözöttek. Az ő portréikat festi meg Benedikty Tamás olyan ecsetvonásokkal, hogy még most is beleborzongunk azokba a megaláztatásokba, kínzásokba, amelyeket azoknak a gyakran egészen fiatal embereknek kellett elszenvedniük,

akik egy emberibb, egy élhetőbb életért emelték föl fejüket – és öklüket! A legmegrázóbb történet Tóth Ilonáé, akinek ártatlanságát még napjainkban is megkérdőjelezhetik azoknak a gyermekei, unokái, akik Tóth Ilonát és a Tóth Ilonákat a halálba küldték, a valódi gyilkosok, az egykori hóhérok meg kiemelt nyugdíjkkal éltek boldog öregkoruk napjait!

Tóth Ilona huszonöt éves sem volt, amikor fölakasztották. A nyilvánvalóan koncepciók per áldozatát, az egykori orvostanhallgatót előbb harcostársai bujtatásával és tiltott kiadványok terjesztésével, majd gyilkossággal vádolták. Úgy ölték meg, hogy a vádat érdemben sohasem bizonyították be, mi több: egy ideig nem volt meg a hulla sem, majd az derült ki róla, hogy kétszer (!) ölték meg. A boncolási jegyzőkönyvben nem tesznek említést a hullán található tűszúrásokról – Tóth Ilona, a vád szerint benzint, majd légbuborékokat próbált meg befecskendezni az elhunyt ereibe, s mivel ebbéli kísérlete kudarcba fulladt, ezért késsel szíven szúrta! A szerencsétlen lány a december eleji tárgyaláson már mindent beismer, sőt még olyasmit is, amit nem is vártak tőle, nevezetesen azt mondta: ő ölni akart! A szovjet titkosszolgálatok terve alapján kidolgozott műper 1957. június 27-én Tóth Ilona fölakasztásával végződött. Tóth Ilona, a csontvázlány, ahogy őt Benedikty nevezi, 1932. október 23-án született!

Benedikty könyvének következő két fejezetében, az Árnýékharcban, illetve a Fekete mennykőekben a magyar köz- és népelet gondjairól, valamint az általa oly nagyra becsült francia irodalmárokról és filozófusokról szól. Az utolsó fejezetben olvashatunk még arról is, vajon megérthető-e az orosz gondolkodásmód az orosz misztikusok ismerete nélkül.

És végül álljon itt e jegyzet írójának kissé személyes vallomása: a könyvet olvasván végig hallottam Benedikty Tamás hangját, tulajdonképpen nem is én olvastam el a könyvet, hanem az író olvasta föl újra nekem, hiszen *A helytállás csöndjének* nem egy ragyogó esszéjét már volt szerencsém Benedikty tolmácsolásában hallanom.

